

НАРОДНА БАНКА

СРБИЈЕ

Aktuelna makroekonomska kretanja

Radovan Jelašić – guverner Narodne banke Srbije

Beograd, 3. april 2009. godine

Sadržaj

- Program s MMF-om
- Dogovor s poslovnim bankama
- Bilateralni odnosi

Zašto je Srbiji potreban program s MMF-om?

- Veliki deficit tekućeg bilansa, koji se u novonastalim okolnostima ne može finansirati u obimu i pod uslovima kao pre;
- Pad trgovinske i privredne aktivnosti, koji rezultira smanjenjem poreskih prihoda – potrebno znatno fiskalno prilagođavanje (većim delom uštedama i manjim rastom prihoda);
- Eventualna nemogućnost pravnih lica (preduzeća i banaka) da refinansiraju svoje postojeće obaveze dodatno bi smanjila deviznu likvidnost = pritisak na kurs i smanjenje deviznih rezervi NBS;
- Potreba da se za nepopularne mere koristi neko “treći”, pošto...

Program s MMF-om znači da makroekonomsku stabilnost garantuje i ta institucija

- Prilagođavanje budžeta putem neinflatornih mera za ~140 mlrd RSD (~12% budžeta, ili ~4,3% BDP-a) neophodno je zato što bi u slučaju njegovog izostanka došlo do rasta budžetskog deficita na preko 6% BDP-a, umesto originalno planiranih 1,75%, i to u najvećoj meri zbog prihoda manjih od 140 mlrd RSD;
- Povećanje projektovanog budžetskog deficita za 40 mlrd RSD, na 3% BDP-a, na osnovu gotovo isključivo smanjenja tekućih izdataka i u manjoj meri povećanja prihoda (uglavnom poreskih, npr. akciza);
- Odgovornija fiskalna politika, tj. znatno manja javna potrošnja;
- Transparentna i od strane MMF-a, pa i MFI, podržana ekonomska politika;
- Više finansijskih sredstava od Svetske banke, dodatna sredstva od EU itd.;
- Jačanje poverenja stranih investitora za ulaganja u Srbiju, bolji kreditni rejting – jeftiniji izvori finansiranja;
- Manji pritisak na kurs i niža inflacija.

Da li će mere biti dovoljne, proveriće se tokom prve revizije programa do sredine avgusta ove godine!

Program s MMF-om i dogovor s privatnim poveriocima međusobno se dopunjuju

Deset najvećih banaka u Srbiji su saglasne:

- 1) da je aranžman s MMF-om značajan jer je to garancija za makroekonomsku i finansijsku stabilnost;
- 2) da je u interesu i banaka i Srbije da zadrže ukupan nivo izloženosti prema Srbiji;
- 3) da podrže sprovođenje stres testova u okviru programa Vlade Republike Srbije koji je podržao MMF, u skladu s metodologijom MMF-a.

NBS će do kraja aprila, u saradnji s MMF-om, sprovesti sve aktivnosti radi ispunjenja aranžmana s MMF-om.

Platni promet - međubankarski kliring plaćanja u devizama

- Centralna banka Bosne i Hercegovine, Centralna banka Crne Gore i Narodna banka Srbije potpisale su, krajem 2007. godine, **Sporazum o kliringu međunarodnih plaćanja**, koji omogućava efikasniji, brži i jeftiniji platni promet između fizičkih i pravnih lica s teritorija Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Republike Srbije;
- U međubankarskom kliringu plaćanja u devizama učestvuju 23 banke (17 iz Republike Srbije, NBS, Sektor za devizne poslove, i pet banaka iz Bosne i Hercegovine);
- U 2008. godini (od 5. februara, kada su se u kliring uključile banke iz Bosne i Hercegovine) realizovano je ukupno 4.776 plaćanja, u vrednosti od 44.201.236,89 evra;
- U prvom tromesečju 2009. godine realizovano je ukupno 1.897 plaćanja, u vrednosti od 10.363.760,39 evra.

Razlozi za uvođenje kliringa

1. Manji troškovi – svaka centralna banka određuje svoje troškove po platnom nalogu, a u slučaju NBS taj trošak iznosi deset RSD;
2. Efikasniji način plaćanja – istog dana se realizuju i nalog i isplata;
3. Troškovi se plaćaju u zemlji – provizije se plaćaju u zemlji, a ne u inostranstvu!
4. Priprema za evropske integracije (SEPA);
5. Podrška slobodnoj trgovini (CEFTA);
6. Proširenje saradnje sa zemljama regiona;

Bilateralni odnosi Centralne banke Bosne i Hercegovine i Narodne banke Srbije

- Platni promet, kliring – plaćanje između dve zemlje preko centralnih banaka;
- Zajedničke aktivnosti i inicijative u sferi supervizije bankarskog sektora: (a) regulativa, (b) nastup prema supervizorima zemalja matičnih banaka, (c) razmena informacija u vezi s postignutim rezultatima s međunarodnim finansijskim institucijama;
- Učestvovanje na regionalnim seminarima organizovanim u Sarajevu, odnosno Beogradu;
- Razmena zaposlenih između centralnih banaka;
- Sportske i ostale aktivnosti...

Kao centralne banke, imamo suštinski interes za održavanje ekonomske i finansijske stabilnosti u susednim zemljama!

Ekonomska kriza i Srbija

- Ovo nije ni lokalna ni privremena nego strukturna kriza, koja od svih zemalja zahteva da ponovo razmotre svoje postojeće ekonomske modele privređivanja – strukturno prilagođavanje je neizbežno, krediti ne pomažu!
- S drastičnim smanjenjem domaće tražnje (do sada motora privrednog rasta) jedini način zaustavljanja još većeg pada privredne aktivnosti jesu investicije u infrastrukturu (blizu jedna milijarda evra je spremna za povlačenje);
- Dosad smanjeni budžetski prihodi efekat su pre svega smanjenog uvoza (carina i uvoznog PDV-a); ostali efekti smanjenja privredne aktivnosti poput (a) smanjenja prihoda od akciza na naftne derivate i (b) smanjenja prihoda na poreze na dohodak – tek nam predstoje;
- Ekonomska kriza u Srbiji se još uvek povezuje sa inflacijom – a njen nivo će se preduzetim merama sigurno smanjiti!
- Vreme je ključni faktor – svaki dan kašnjenja nameće potrebu za još restriktivnijim merama!